

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

26 päivänä kesäkuuta 2019*

Ennakkoratkaisupyyntö – Kuluttajasopimusten kohtuuttomat ehdot – Direktiivi 93/13/ETY – Kiinnitysluoton pakkotäytäntöönpanomenettely – Välittömästi täytäntöönpanokelpoinen notaarin vahvistama toimi – Kohtuuttomia ehtoja koskeva tuomioistuimen suorittama valvonta – Pakkotäytäntöönpanon keskeyttäminen – Pakkotäytäntöönpanoa käsittelevän tuomioistuimen toimivallan puuttuminen – Kuluttajansuoja – Tehokkuusperiaate – Yhdenmukainen tulkinta

Asiassa C-407/18,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Višje sodišče v Mariboru (Mariborin ylioikeus, Slovenia) on esittänyt 6.6.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 21.6.2018, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Aleš Kuhar ja

Jožef Kuhar

vastaan

Addiko Bank d.d.,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja F. Biltgen sekä tuomarit C. G. Fernlund ja L. S. Rossi (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: H. Saugmandsgaard Øe,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Slovenian hallitus, asiamiehenään B. Jovin Hrastnik,
- Euroopan komissio, asiamiehinään M. Kocjan ja N. Ruiz García,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: sloveeni

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL 1993, L 95, s. 29) tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Aleš ja Jožef Kuhar ja toisaalta slovenialainen pankki Addiko Bank d.d. ja joka koskee sellaisen saatavan pakkotäytäntöönpanoa, joka perustuu välittömästi täytäntöönpanokelpoisella notaarin vahvistamalla asiakirjalla tehtyyn kiinnitysluottosopimukseen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 93/13 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Sopimusehtoa, josta ei ole erikseen neuvoteltu, pidetään kohtuuttomana, jos se hyvän tavan vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille.

2. Sopimusehtoa ei koskaan pidetä erikseen neuvoteltuna, jos se on ennakolta laadittu, eikä kuluttaja ole näin ollen voinut vaikuttaa sen sisältöön, varsinkaan ennakolta muotoiltujen vakiosopimusten yhteydessä.

– – ”

- 4 Kyseisen direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Sopimusehdon kohtuuttomuutta arvioidaan ottaen huomioon sopimuksen kohteena olevien tavaroiden ja palvelujen luonne ja viitaten sopimuksentekohetkellä kaikkiin sopimuksen tekoon liittyviin olosuhteisiin sekä kaikkiin muihin sopimuksen ehtoihin tai toiseen sopimukseen, josta se on riippuvainen, sanotun kuitenkin rajoittamatta 7 artiklan soveltamista.

2. Sopimusehtojen kohtuuttoman luonteen arviointi ei saa koskea sopimuksen pääkohteen määrittelyä, hinnan tai korvauksen riittävyttä eikä vastineena toimitettavia palveluja ja tavaroita, jos ehdot on laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi.”

- 5 Mainitun direktiivin 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

Jos on kyse sopimuksesta, jonka kaikki tai tietyt kuluttajalle esitetyt ehdot on laadittu kirjallisesti, ehdot on aina laadittava selkeästi ja ymmärrettävästi. Jos ehdon merkityksestä syntyy epäilystä, kuluttajalle suotuisin tulkinta on etusijalla. – – ”

- 6 Saman direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja että sopimus jää muilta osin osapuolia sitovaksi, jos sopimus voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja.”

- 7 Direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on kuluttajien ja kilpailevien elinkeinonharjoittajien edun vuoksi varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa.”

Slovenian oikeus

Kuluttajansuojalaki

- 8 Kuluttajansuojalain (Zakon o varstvu potrošnikov; Uradni list RS, nro 98/04) 23 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Elinkeinonharjoittaja ei saa asettaa kuluttajalle kohtuuttomia sopimusehtoja.

Edellä 1 kohdassa mainitut sopimusehdot ovat pätemättömiä.”

- 9 Tämän lain 24 §:n 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Sopimusehdot ovat kohtuuttomia, jos ne aiheuttavat huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille kuluttajan vahingoksi, jos niistä seuraa se, että sopimuksen täytäntöönpanosta aiheutuu kohtuutonta vahinkoa kuluttajalle, tai jos niiden vuoksi sopimuksen täytäntöönpano eroaa huomattavasti siitä, mitä kuluttaja saattoi perustellusti odottaa, tai jos ehdot ovat ristiriidassa lojaliteettiperiaatteen kanssa.”

Täytäntöönpanosta ja turvaamistoimista annettu laki

- 10 Täytäntöönpanosta ja turvaamistoimista annetun lain (Zakon o izvršbi in zavarovanju; Uradni list RS, nro 3/07) 9 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Ensimmäisessä asteessa annettuun ratkaisuun voidaan hakea muutosta, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Velallinen voi hakea muutosta täytäntöönpanomääräykseen, jolla täytäntöönpanohakemus on hyväksytty, tekemällä oikaisuvaatimuksen.

--

Oikaisuvaatimukseen annetusta ratkaisusta voidaan valittaa.

-- ”

- 11 Kyseisen lain 15 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Siviiliprosessilain [(Zakon o pravdnem postopku; Uradni list RS, nro 73/07)] säännöksiä sovelletaan analogisesti pakkotäytäntöönpanomenettelyyn ja turvaamistoimiin, ellei tässä laissa tai muussa laissa toisin säädetä.”

- 12 Mainitun lain 17 §:n 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tuomioistuimien määrää täytäntöönpanosta täytäntöönpanoperusteen nojalla.

Täytäntöönpanoperusteita ovat

1. täytäntöönpanokelpoinen tuomioistuinratkaisu ja täytäntöönpanokelpoinen tuomioistuimessa tehty sovinto

2. täytäntöönpanokelpoinen notaarin vahvistama asiakirja

--”

13 Saman lain 55 §:n 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Pakkotäytäntöönpanosta annetusta määräyksestä voidaan tehdä oikaisuvaatimus sellaisin perustein, jotka ovat esteenä täytäntöönpanolle, erityisesti:

--

2. jos pakkotäytäntöönpanon hyväksymisen perusteena oleva asiakirja ei ole täytäntöönpanoperuste tai todistusvoimainen asiakirja

--”

14 Täytäntöönpanosta ja turvaamistoimista annetun lain 71 §:n sanamuoto on seuraava:

”Tuomioistuin voi velallisen vaatimuksesta keskeyttää pakkotäytäntöönpanon kokonaan tai osittain, jos velallinen väittää uskottavasti, että sille aiheutuisi välittömästi täytäntöönpanosta korjaamatonta tai vaikeasti korjattavissa olevaa vahinkoa ja että vahinko olisi vakavampi kuin velkojalle täytäntöönpanon keskeyttämisestä aiheutuva vahinko, seuraavissa tilanteissa:

--

5. jos on nostettu kanne sen vahvistamiseksi, että välittömästi täytäntöönpanokelpoiseen notaarin vahvistamaan asiakirjaan, jonka perusteella pakkotäytäntöönpano on hyväksytty, sisältyvä liiketoimi on pätemätön;

--

Tuomioistuin voi velallisen vaatimuksesta keskeyttää pakkotäytäntöönpanon myös muissa tilanteissa erityisistä hyväksyttävistä syistä, mutta enintään kolmeksi kuukaudeksi ja vain kerran, sanotun kuitenkin rajoittamatta edellisen momentin soveltamista.

Tuomioistuin asettaa velkojan ehdotuksesta täytäntöönpanon keskeyttämisen edellytykseksi sen, että velallinen asettaa vakuuden, paitsi jos tämä aiheuttaa vahinkoa velallisen tai hänen perheenjäsenensä toimeentulolle. Mikäli velallinen ei aseta vakuutta tuomioistuimen asettamassa määräajassa, joka ei voi olla pidempi kuin 15 päivää, keskeyttämistä koskeva vaatimus katsotaan peruutetuksi.”

Siviiliprosessilaki

15 Siviiliprosessilain 3 §:n 3 kohdan 1 alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tuomioistuin ei hyväksy osapuolten välistä sopimusehtoa

1. joka on oikeusjärjestyksen perusteiden vastainen.”

Notaareista annettu laki

- 16 Notaareista annetun lain (Zakon o notariatu; Uradni list RS, nro 2/07) 4 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Notaarin vahvistama asiakirja, jossa määrätään velvollisuudesta antaa, tehdä, olla tekemättä tai sietää jotakin ja josta voidaan tehdä sovintoratkaisu, on täytäntöönpanoperuste, jos velallinen hyväksyy nimenomaisesti sen välittömän täytäntöönpanokelpoisuuden itse asiakirjassa tai erillisessä notaarin vahvistamassa asiakirjassa ja jos saatava on erääntynyt.”

- 17 Tämän lain 42 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Ennen notaarin vahvistaman asiakirjan laatimista notaarin on esitettävä osapuolille ymmärrettävästi aiotun oikeustoimen tai tahdonilmaisun oikeudelliset vaikutukset ja hänen on kiinnitettävä osapuolten huomio tällaiseen oikeustoimeen tai tahdonilmaisuun liittyviin tiedossa oleviin ja tavanomaisiin riskeihin. Notaarin on myös kiinnitettävä osapuolten huomio muihin aiottuun oikeustoimeen liittyviin mahdollisiin seikkoihin, jos ne ovat hänen tiedossaan –. Lisäksi hänen on neuvottava osapuolia olemaan käyttämättä epäselviä, vaikeatajuisia tai tulkinnanvaraisia ilmaisuja ja kiinnitettävä osapuolten huomio erityisesti tällaisten ilmaisujen käyttämisestä mahdollisesti aiheutuviin oikeudellisiin seurauksiin. Jos osapuolet pitäytyvät näissä ilmaisuissa, notaarin on kirjattava ne vahvistamaansa asiakirjaan mutta mainittava asiakirjassa myös osapuolille tästä antamansa varoitukset.”

Oikeusavusta annettu laki

- 18 Oikeusavusta annetun lain (Zakon o brezplačni pravni pomoči) 8 §:n neljännessä luetelmakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tämän lain mukaista maksutonta oikeusapua ei myönnetä

--

- velalliselle, johon kohdistuu pakkotäytäntöönpanomenettely, joka on pantu vireille täytäntöönpanosta ja turvaamistoimista annetussa laissa tarkoitetun täytäntöönpanoperusteiden nojalla, ellei velallinen esitä uskottavasti, että täytäntöönpanomääräystä koskevalle oikaisuvaatimukselle on olemassa perusteita, jotka ovat täytäntöönpanosta ja turvaamistoimista annetun lain säännösten nojalla esteenä täytäntöönpanolle.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

- 19 Addiko Bank teki Aleš ja Jožef Kuharin kanssa kiinnitysluottosopimuksen notaarin vahvistamalla ja välittömästi täytäntöönpanokelpoisella asiakirjalla; luoton tarkoituksena oli asunnon oston rahoittaminen (jäljempänä kyseinen notaarin vahvistama asiakirja). Luotto oli Sveitsin frangien (CHF) määräinen, mutta Aleš ja Jožef Kuharin oli maksettava kuukausierät euroissa maksupäivänä vahvistetulla Euroopan keskuspankin (EKP) viitekurssilla. Korkoprosentti oli sidottu Sveitsin frangille määritelyyn kuuden kuukauden Libor-korkoon.
- 20 Koska Aleš ja Jožef Kuhar eivät suorittaneet maksuja, Addiko Bank vaati kyseisen notaarin vahvistaman asiakirjan perusteella sen pakkotäytäntöönpanoa Okrajno sodišče v Gornji Radgonissa (Gornja Radgonan piirioikeus, Slovenia).
- 21 Kyseinen tuomioistuin hyväksyi pakkotäytäntöönpanohakemuksen 128 765,66 euron kokonaismäärän osalta.

- 22 Määräyksestä, jolla pakkotäytäntöönpano hyväksyttiin, mainitulle tuomioistuimelle tekemässään oikaisuvaatimuksessa Aleš ja Jožef Kuhar, jotka eivät käyttäneet asianajajaa edustajanaan, väittivät, että Addiko Bank ei ollut riittävällä tavalla kiinnittänyt heidän huomiotaan valuuttakurssiriskiä, minkä vuoksi he tekivät sopimuksen, jonka tietyt ehdot olivat kohtuuttomia ja jonka nojalla heidän piti nyt maksaa takaisin huomattavasti myönnettyä lainaa suurempi summa.
- 23 Okrajno sodišče v Gornji Radgoni hylkäsi tämän oikaisuvaatimuksen erityisesti sillä perusteella, että Aleš ja Jožef Kuharin oli täytettävä velvoitteensa sellaisena kuin se kävi ilmi kyseisestä notaarin vahvistamasta asiakirjasta ja että sillä, oliko Addiko Bank kiinnittänyt heidän huomionsa asianmukaisesti valuuttakurssiriskiä vai ei, ei ollut merkitystä.
- 24 Aleš ja Jožef Kuhar, jotka eivät vielääkään käyttäneet asianajajaa edustajanaan, valittivat ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen eli Višje sodišče v Mariboruon (Mariborin ylioikeus, Slovenia) ja vaativat pakkotäytäntöönpanon vahvistavan määräyksen kumoamista.
- 25 Ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on katsonut välituomiossa, että kyseisessä notaarin vahvistamassa asiakirjassa oleva ehto, jonka mukaan luotto on valuuttamääräinen mutta se pitää maksaa takaisin euroina, on kohtuuton, koska siinä ei määrätä lainkaan valuuttakurssiriskin asianmukaisesta rajoituksesta. Vaikka tämä ehto koskee sopimuksen pääasiallista kohdetta, se ei ole ollut Aleš ja Jožef Kuharin kannalta katsoen selkeä eikä ymmärrettävä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo yleisemmin, että vaikka valuuttakurssiriskin rajoittamattomuudella voi olla vaikutuksia sekä kuluttajaan että pankkiin, sopimuspuolten oikeuksien ja velvoitteiden välillä on kuitenkin merkittävä epätasapaino jo sen vuoksi, että pankilla on huomattavasti enemmän varoja tällaisen riskin hallintaa varten, koska kyse on suuresta rahalaitoksesta, jolla on erityisosaamista ja merkityksellistä tietoa ja kokemusta tällä alalla. Lisäksi kyseinen tuomioistuin katsoo, että järkevä kuluttaja ei hyväksyisi asunnon hankintaa varten myönnettävän luoton yhteydessä rajatonta valuuttariskiä, josta voi aiheutua pitkäaikaisia taloudellisia seurauksia hänen vahingokseen. On päinvastoin niin, että mikäli tällainen kuluttaja voisi neuvotella yhdenvertaisesti pankin kanssa ja mikäli pankki antaisi hänelle asianmukaisesti tietoja, hän tekisi ainoastaan luottosopimuksen, johon liittyy kohtuullisesti rajoitettu riski.
- 26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii sitä, onko tuomioistuimen, jonka käsiteltävänä on kiinnitysluottosopimuksen pakkotäytäntöönpanoa koskeva hakemus ja joka toteaa, että tässä sopimuksessa on kohtuuton ehto, kiellettyä tarvittaessa viran puolesta tällaisen ehdon täytäntöönpano jo tässä menettelyn vaiheessa vai kuuluuko tällaisen päätöksen tekeminen sen pääasiaa käsittelevän tuomarin harkintaan, jonka käsiteltäväksi kuluttaja mahdollisesti saattaa asian erillisessä menettelyssä.
- 27 Tästä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa aluksi, että unionin oikeuden tehokkuusperiaatteen, sellaisena kuin sitä on tulkittu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, mukaan tuomioistuinratkaisujen lainvoimaisuutta koskevat kansalliset menettelysäännöt eivät saa tehdä kohtuuttomien ehtojen soveltamatta jättämistä suhteettoman vaikeaksi täytäntöönpanohakemusta käsittelevälle tuomioistuimelle. Slovenian oikeuden mukaan välittömästi täytäntöönpanokelpoiseen notaarin vahvistamaan asiakirjaan perustuvassa pakkotäytäntöönpanomenettelyssä toimivaltainen tuomioistuin joutuu kuitenkin soveltamaan tällaisia menettelysäännöksiä. Kyse on erityisesti kansallisen oikeuden säännöksistä, jotka koskevat muodollisen laillisuuden periaatteen toteuttamista ja pakkotäytäntöönpanon keskeyttämisen oikeudellisia edellytyksiä, sellaisena kuin niistä on säädetty täytäntöönpanosta ja turvaamistoimista annetussa laissa.
- 28 Yhtäältä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa muodollisen laillisuuden periaatteesta, että Slovenian oikeudessa vallitsevan perinteisen tulkinnan mukaan tuomioistuin ei voi evätä pakkotäytäntöönpanoa, koska tämän periaatteen mukaan tuomioistuimen valvonta rajoittuu sen seikan varmistamiseen, että luottosopimuksen vahvistava virallinen asiakirja, jonka pakkotäytäntöönpanoa haetaan, on laadittu sovellettavassa laissa säädettyjen muotovaatimusten mukaisesti. Kyseisen notaarin vahvistaman asiakirjan kaltaiseen asiakirjaan perustuvaa pakkotäytäntöönpanohakemusta käsittelevän

tuomioistuimen asema on näin ollen tehokkuusperiaatteen loukkaamisen kannalta analogisesti sama kuin 14.11.2013 annettuun määräykseen Banco Popular Español ja Banco de Valencia (C-537/12 ja C-116/13, EU:C:2013:759) johtaneessa asiassa.

- 29 Toisaalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että Slovenian oikeudessa ei säädetä pakkotäytäntöönpanomenettelyn keskeyttämisestä siinä tapauksessa, että kuluttaja nostaa pätemättömyyttä koskevan kanteen sillä perusteella, että hänen ja elinkeinonharjoittajan välisessä sopimuksessa on kohtuuton ehto. Täytäntöönpanosta ja turvaamistoimista annetun lain 71 §:n 1 ja 2 kohdassa säädetty täytäntöönpanon keskeyttäminen on mahdollista vain poikkeuksellisesti ja velallisen perustellun vaatimuksen nojalla ja sellaisten erittäin tiukkojen edellytysten perusteella, jotka koskevat korjaamatonta tai vaikeasti korjattavissa olevaa vahinkoa, joka Slovenian tuomioistuinten vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ei voi olla vahinko, joka aiheutuu itse pakkotäytäntöönpanon toteuttamisesta.
- 30 Lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että yleensä pakkotäytäntöönpanomenettelyn kohteena oleva velallinen ei voi saada maksutonta oikeusapua eikä hänellä myöskään ole varaa hankkia itselleen edustajaa, mikä johtaa yleensä siihen, ettei hän käytä asianajajaa edustajanaan tällaisessa menettelyssä. On siis olemassa huomattava riski siitä, että velallinen ei tietämättömyyttään edes vaadi täytäntöönpanon keskeyttämistä tai että tällainen vaatimus on niin puutteellinen, että se ei voi menestyä. Velallisen oikeuksiinsa vetoamisen mahdollisuus, joka on jo voimakkaasti rajoitettu, on vieläkin rajoitetumpi siitä syystä, että velkojalla on oikeus vaatia velalliselta vakuuden asettamista. Täytäntöönpanosta ja turvaamistoimista annetun lain 71 §:n 3 kohdassa nimittäin säädetään, että jos velallinen ei aseta tällaista vakuutta, pakkotäytäntöönpanon keskeyttämistä koskeva vaatimus katsotaan peruutetuksi.
- 31 Lopuksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että unionin oikeuden tehokkuusperiaatteen noudattamiseksi Slovenian tuomioistuimet voivat pitäytyä tämän tuomion 28 kohdassa mainitun muodollisen laillisuuden periaatteen vähemmän suppeassa tulkinnassa ja sallia sen, että pakkotäytäntöönpanohakemusta käsittelevä tuomioistuin tutkii viran puolesta ehdon kohtuuttomuuden jo tässä menettelyvaiheessa. Tuomioistuimen on nimittäin viimeksi mainitussa vaiheessa määritettävä kattavasti kaikki oikeudellisesti merkitykselliset seikat mukaan lukien ne, joista osapuolet eivät ole yksimielisiä. Lisäksi notaarin vahvistama asiakirja soveltuu paremmin aineelliseen tutkintaan kuin tuomioistuinten laatimat tavanomaiset täytäntöönpanoperusteet. Notaareista annetun lain 4 §:ssä säädetään, että velallisen on nimenomaisesti hyväksyttävä asiakirjan välitön täytäntöönpanokelpoisuus, millä suljetaan pois se, että pakottavia säännöksiä, kuten kohtuuttomiin ehtoihin liittyviä kuluttajansuojasäännöksiä, voitaisiin kiertää velalliselta saadulla suostumuksella. Tällaisen tulkinnan perusteella pakkotäytäntöönpanohakemusta käsittelevä tuomioistuin voi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan siis jättää viran puolesta panematta täytäntöön kyseessä olevan kaltaisen notaarin laatiman asiakirjan, jonka velallinen on hyväksynyt pakottavien säännösten vastaisesti.
- 32 Koska valtaosa Slovenian tuomioistuimista kuitenkin tulkitsee tällä hetkellä muodollisen laillisuuden periaatetta suppeasti ja rajoittavasti, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii sitä, onko tällainen tulkinta direktiivissä 93/13 omaksutun unionin oikeuden tehokkuusperiaatteen mukainen.
- 33 Tässä tilanteessa *Višje sodišče v Mariboru* on päättänyt asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko neuvoston direktiiviä [93/13] tulkittava Euroopan unionin oikeuden tehokkuusperiaatteen valossa siten, että tuomioistuimen, jonka käsiteltävänä on täytäntöönpanohakemus, on pakkotäytäntöönpanomenettelyssä viran puolesta evättävä täytäntöönpano sellaisen kohtuuttoman ehdon perusteella, joka sisältyy välittömästi täytäntöönpanokelpoiseen notaarin vahvistamaan asiakirjaan (täytäntöönpanoperuste) käsiteltävän asian kaltaisessa tapauksessa, jossa jäsenvaltion prosessilainsäädännössä ei anneta tuomioistuimelle tosiasiallista mahdollisuutta keskeyttää

pakkotäytäntöönpano tai lykätä sitä (velallisen vaatimuksesta tai viran puolesta) velallisen kuluttajana vireille panemassa pääasiamenettelyssä sopimusehdon kohtuuttomuudesta annettavaan lainvoimaiseen ratkaisuun asti?”

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

- 34 Slovenian hallitus esittää aluksi epäilyjä siitä, voidaanko ennakkoratkaisupyynnön ottaminen tutkittavaksi. Tämä hallitus toteaa, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan sen on viran puolesta kieltäydyttävä panemasta täytäntöön kyseisen notaarin vahvistaman asiakirjan kaltaisessa notaarin vahvistamassa asiakirjassa olevat laittomat ehdot, koska Slovenian prosessioikeudessa ei sallita pakkotäytäntöönpanon väliaikaista keskeyttämistä. Aleš ja Jožef Kuhar eivät kuitenkaan ennakkoratkaisupyynnön esittämispäivään mennessä täyttäneet menettelyllisiä edellytyksiä tällaisen keskeyttämistoimenpiteen myöntämiseen kansallisen lainsäädännön mukaisesti, koska he eivät olleet nostaneet kannetta sopimusehtojen pätemättömyyden toteamiseksi, minkä vuoksi on tarpeetonta esittää kysymys täytäntöönpanon keskeyttämisestä.
- 35 Tästä on huomautettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklassa annetaan kansallisille tuomioistuimille mitä laajimmat mahdollisuudet saattaa asia unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, jos ne katsovat, että niiden käsiteltävänä olevassa asiassa on kysymys unionin oikeuden niiden säännösten tai määräysten tulkinnasta, joita tarvitaan niiden käsiteltäväksi saatetun riita-asian ratkaisemisessa, ja ne voivat vapaasti käyttää tätä mahdollisuutta missä tahansa asianmukaiseksi katsomassaan oikeudenkäyntimenettelyn vaiheessa (ks. vastaavasti mm. tuomio 5.10.2010, Elchinov, C-173/09, EU:C:2010:581, 26 kohta ja tuomio 14.11.2018, Memoria ja Dall'Antonia, C-342/17, EU:C:2018:906, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 36 Unionin tuomioistuin on myös toistuvasti muistuttanut siitä, että kansallisten tuomioistuinten esittämällä unionin oikeutta koskevilla kysymyksillä oletetaan olevan merkitystä asian ratkaisemisen kannalta. Unionin tuomioistuin voi näin ollen kieltäytyä ratkaisemasta tällaiset kysymykset ainoastaan silloin, kun on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden säännön tulkintamisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 10.12.2018, Wightman ym., C-621/18, EU:C:2018:999, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 37 Lisäksi unionin tuomioistuin on katsonut, että sen asiana ei ole SEUT 267 artiklaan perustuvan yhteistyön puitteissa tutkia sitä, onko ennakkoratkaisupyynnön tehty tuomioistuinten organisaatiota ja oikeudenkäyntimenettelyä koskevien kansallisten sääntöjen mukaisesti (ks. vastaavasti mm. tuomio 10.12.2018, Wightman ym., C-621/18, EU:C:2018:999, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 38 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että Slovenian hallituksen perustelu, jolla pyritään osoittamaan kiinnitysluoton pakkotäytäntöönpanoa käsittelevän ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen pyynnön hypoteettisuus, perustuu kansallisen oikeuden menettelysääntöjen noudattamista koskeviin seikkoihin ja erityisesti siihen, että pääasian velalliset eivät ole nostaneet Slovenian oikeuden nojalla ja ennakkoratkaisupyynnön esittämispäivään mennessä kyseisessä notaarin vahvistamassa asiakirjassa olevien ja kohtuuttomina pitämiensä sopimusehtojen pätemättömyyttä koskevaa kannetta.
- 39 Kuten tämän tuomion 35 ja 37 kohdasta kuitenkin käy ilmi, ennakkoratkaisupyynnön ei voida jättää tutkimatta sillä perusteella, että se on tehty tuomioistuinten organisaatiota ja oikeudenkäyntimenettelyä koskevien kansallisten sääntöjen vastaisesti tai mahdollisesti kansallisen menettelyn liian aikaisessa vaiheessa.

40 Ennakkoratkaisupyyntö on näin ollen otettava tutkittavaksi.

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 41 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy kysymyksellään, onko direktiiviä 93/13 tulkittava tehokkuusperiaatteen valossa siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan kiinnitysluottosopimuksen, joka on tehty kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä notaarin vahvistamalla välittömästi täytäntöönpanokelpoisella asiakirjalla, pakkotäytäntöönpanohakemusta käsittelevällä kansallisella tuomioistuimella ei ole kuluttajan vaatimuksesta eikä viran puolesta mahdollisuutta tutkia, ovatko tällaisen asiakirjan ehdot tässä direktiivissä tarkoitettulla tavalla kohtuuttomia, ja keskeyttää tällä perusteella haettua pakkotäytäntöönpanoa.
- 42 Aluksi on todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei pyydä unionin tuomioistuinta tulkitsemaan direktiivin 93/13 3–5 artiklaa, joiden nojalla tämä voi tutkia luottosopimuksen, joka on tehty kyseisellä notaarin vahvistamalla asiakirjalla ja jonka pakkotäytäntöönpanoa on haettu, ehtojen mahdollisen kohtuuttomuuden. Kuten nimittäin tämän tuomion 25 kohdasta käy ilmi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on jo välituomiossaan lausunut mainitun sopimuksen ehtojen kohtuuttomuudesta, mitä unionin tuomioistuimen ei pidä kyseenalaistaa SEUT 267 artiklan mukaisessa menettelyssä.
- 43 Tämän ollessa lähtökohta on korostettava, että direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä, että niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia.
- 44 Lisäksi on huomautettava, että kun otetaan huomioon elinkeinonharjoittajiin nähden heikommassa asemassa olevien kuluttajien suojelun muodostaman yleisen edun luonne ja merkityksellisyys, direktiivissä 93/13 veloitetaan, kuten sen 7 artiklan 1 kohdasta ilmenee, luettuna yhdessä direktiivin johdanto-osan 24. perustelukappaleen kanssa, jäsenvaltiot säätämään riittävästä ja tehokkaista keinoista kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa (ks. vastaavasti tuomio 13.9.2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 45 Vaikka unionin tuomioistuin on jo rajannut monessa suhteessa ja direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan vaatimukset huomioon ottaen tapaa, jolla kansallisen tuomioistuimen on taattava kuluttajien tähän direktiiviin perustuvien oikeuksien suojaaminen, on kuitenkin todettava, ettei unionin oikeudessa lähtökohtaisesti ole yhdenmukaistettu sopimusehtojen väitetyä kohtuuttomuuden tutkimiseen sovellettavia menettelyjä ja että tällaiset menettelyt kuuluvat siten kunkin jäsenvaltion sisäiseen oikeusjärjestykseen (tuomio 13.9.2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, 57 kohta).
- 46 Tämän vuoksi on niin, että koska kansallisia pakkotäytäntöönpanomenetelmiä ei ole yhdenmukaistettu, jäsenvaltioiden asiana on niille kuuluvan menettelyllisen autonomian periaatteen nojalla antaa sisäisessä oikeusjärjestyksessään näitä koskevat yksityiskohtaiset säännöt. Näiden yksityiskohtaisten sääntöjen on kuitenkin täytettävä kaksi edellytystä, eli ne eivät saa olla epäedullisempia kuin säännöt, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion kansallisen oikeuden soveltamisalaan kuuluvia tilanteita (vastaavuusperiaate), eivätkä ne saa olla sellaisia, että unionin oikeudessa kuluttajille tunnustettujen oikeuksien käyttäminen on mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (tehokkuusperiaate) (tuomio 18.2.2016, Finamadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 47 Vastaavuusperiaatteesta, joka ei ole ennakkoratkaisukysymyksen kohteena, on yhtäältä todettava, kuten Euroopan komissio on todennut kirjallisissa huomautuksissaan, että unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan yhtään sellaista seikkaa, joka voisi antaa aiheen epäillä pääasiassa kyseessä olevan kansallisen säännösten yhdenmukaisuutta kyseisen periaatteen kanssa.
- 48 Toisaalta tehokkuusperiaatteesta vakiintuneessa oikeuskäytännössä on katsottu, että kaikkia sellaisia tapauksia, joissa on kyse siitä, tekeekö kansallinen sääntö unionin oikeuden soveltamisen mahdolliseksi tai suhteettoman vaikeaksi, on tarkasteltava ottamalla huomioon tämän säännön merkitys koko menettelyssä, menettelyn kulku sekä sen erityispiirteet eri kansallisissa elimissä. Huomioon on tällöin tarvittaessa otettava kansallisen tuomioistuinjärjestelmän perustana olevat periaatteet, joita ovat muun muassa puolustautumisoikeuksien suojaaminen, oikeusvarmuuden periaate sekä menettelyn moitteeton kulku (ks. vastaavasti mm. tuomio 1.10.2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, 51 kohta ja tuomio 18.2.2016, Finanzmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, 43 ja 44 kohta).
- 49 On tutkittava tämän oikeuskäytännön valossa, vaarantaako pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen menettelyjärjestelmä direktiivillä 93/13 säädetyn kuluttajansuojan tehokkuuden.
- 50 Tästä on todettava, että nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen antamasta kuvauksesta käy ilmi, että Slovenian oikeudessa pakkotäytäntöönpanojärjestelmällä on seuraavat ominaispiirteet:
- tuomioistuin, jolta on haettu kiinnitysluottosopimuksen, joka on tehty välittömästi täytäntöönpanokelpoisella notaarin laatimalla asiakirjalla, pakkotäytäntöönpanoa, ei voi evätä sitä sillä perusteella, että kyseessä olevassa sopimuksessa on kohtuuton ehto, koska tämän tuomioistuimen on ehdottomasti noudatettava pakkotäytäntöönpanoperusteen sisältöä eikä se voi arvioida sen lainmukaisuutta
 - pakkotäytäntöönpanon keskeyttäminen ei lähtökohtaisesti ole mahdollista edes väliaikaisesti, paitsi siinä tapauksessa, että kuluttajana oleva velallinen saattaa vireille pääasiaa koskevan menettelyn, jossa hän vaatii kohtuuttoman sopimusehdon pätemättömäksi julistamista
 - tämä pakkotäytäntöönpanon keskeyttäminen on sallittua siihen asti, kunnes lopullinen ratkaisu pääasiassa on annettu, vain poikkeuksellisesti ja tiukoin laillisin edellytyksin, jotka liittyvät korjaamattoman tai vaikeasti korjattavissa olevan vahingon osoittamiseen täytäntöönpanosta ja turvaamistoimista annetun lain 71 §:n 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla; siinä suljetaan pois itse pakkotäytäntöönpanoon liittyvä vahinko, mikä tekee tämän keskeyttämisen käytännössä lähestulkoon mahdolliseksi
 - velkojalla on oikeus vaatia velalliselta vakuuden asettamista siinä tapauksessa, että tämä hakee täytäntöönpanon keskeyttämistä
 - pakkotäytäntöönpanomenettelyn kohteena oleva velallinen ei voi saada maksutonta oikeusapua, joten hänen on itse vastattava asianajajan edustuksesta aiheutuvista huomattavista kuluista.
- 51 Slovenian hallitus on kiistänyt kirjallisissa huomautuksissaan ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämän kansallisen oikeuden tulkinnan. Tämä hallitus väittää erityisesti, että Ustavno sodiščen (perustuslakituomioistuin, Slovenia) viimeaikaisen oikeuskäytännön, sellaisena kuin myös useat muut kansalliset tuomioistuimet sitä soveltavat, mukaan nykyään on sekä tulkittava täytäntöönpanosta ja turvaamistoimista annetun lain 71 §:n 1 kohdassa tarkoitettua korjaamattoman tai vaikeasti korjattavan vahingon käsitettä että arvioitava velallisen ja velkojan tilannetta ottamalla huomioon myös vahinko, joka pakkotäytäntöönpanosta aiheutuisi.

- 52 Tästä on riittävää huomauttaa, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklassa määrättyssä menettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävät ja ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävät on erotettu selvästi toisistaan. Unionin tuomioistuimen tehtävänä on tulkita unionin oikeuden määräyksiä ja säännöksiä, ja yksinomaan ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä on tulkita kansallista lainsäädäntöä. Unionin tuomioistuimen on näin ollen pitäydyttävä kansallisen oikeuden tulkinnassa, jonka kansallinen tuomioistuin on sille esittänyt (tuomio 27.2.2019, Associação Peço a Palavra ym., C-563/17, EU:C:2019:144, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 53 Pääasiassa kyseessä olevasta pakkotäytäntöönpanomenettelyä koskevasta järjestelmästä on todettava, että kun otetaan huomioon ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esiin tuomat ja tämän tuomion 50 kohdassa tiivistäen esitetyt kyseisen järjestelmän ominaispiirteet, tällainen järjestelmä vaarantaa direktiivin 93/13 mukaisen suojan tehokkuuden.
- 54 On näet jo katsottu, että kuluttajalle kyseisellä direktiivillä myönnettyjen oikeuksien tehokas suojele voidaan taata vain sillä edellytyksellä, että kansallinen järjestelmä mahdollistaa sen, että maksamismääräysmenettelyvaiheessa tai maksamismääräyksen täytäntöönpanovaiheessa voidaan viran puolesta tarkistaa, sisältyykö kyseiseen sopimukseen mahdollisesti kohtuuttomia ehtoja (ks. mm. tuomio 18.2.2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, 46 kohta ja tuomio 13.9.2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, 44 kohta).
- 55 On kyllä niin, kuten Slovenian hallitus toteaa, että ei voida – ellei tarkistuksista, jotka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on suoritettava, muuta johdu – sulkea pois sitä, että notaareilla on erityisesti notaareista annetun lain nojalla velvollisuus antaa kuluttajille neuvoja ja tietoa erityisesti virallisella asiakirjalla tehdyn kiinnitysluottosopimuksen osalta niin, että varmistetaan tällaisen sopimuksen ehtojen kohtuuttomuuden ennaltaehkäisevä valvonta ja edistetään näin direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan mukaisten vaatimusten noudattamista (ks. analogisesti tuomio 1.10.2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, 55, 57 ja 58 kohta).
- 56 Vaikka tällainen ennaltaehkäisevä valvonta olisi olemassa, se ei kuitenkaan riitä takaamaan direktiivillä 93/13 vahvistetun suojan tehokkuutta.
- 57 Kuten unionin tuomioistuin on nimittäin katsonut 1.10.2015 antamansa tuomion ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637) 59 kohdassa, silloinkin kun kansallisessa lainsäädännössä säädetään tällaisesta ennaltaehkäisevästä valvonnasta, riittäviin ja tehokkaisiin keinoihin kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi kuluttajien kanssa tehdyissä sopimuksissa on kuuluttava säännöksiä, joilla voidaan taata kuluttajille tehokas oikeussuoja antamalla heille mahdollisuus riitauttaa tuomioistuimessa tällainen sopimus, myös sen pakkotäytäntöönpanovaiheessa, kohtuullisin menettelyllisin edellytyksin siten, ettei heidän oikeuksiensa käyttämiselle ole asetettu ehtoja, erityisesti määräaikoja tai kustannuksia, jotka tekevät direktiivissä 93/13 taattujen oikeuksien käyttämisen suhteettoman vaikeaksi tai käytännössä mahdottomaksi.
- 58 Erityisesti on todettava kyseiseen tuomioon johtaneesta asiasta, että unionin tuomioistuin on todennut tuomion 60 ja 61 kohdassa, että kuluttaja saattoi asiassa kyseessä olleen kansallisen oikeuden nojalla yhtäältä nostaa kanteen kyseessä olevan sopimuksen pätevyysriitauttamiseksi ja toisaalta panna vireille menettelyn pakkotäytäntöönpanon lopettamiseksi tai rajoittamiseksi, mikä tässä yhteydessä merkitsi sitä, että kuluttajalla oli oikeus vaatia tämän sopimuksen pakkotäytäntöönpanon keskeyttämistä. Lisäksi unionin tuomioistuin katsoi sille kyseisessä asiassa toimitetun asiakirja-aineiston perusteella, että mainituissa menettelyissä kansalliset tuomioistuimet voivat ja niiden pitää todeta viran puolesta ehtojen ilmeinen pätemättömyys käytettävissä olevan todistusaineiston perusteella. Nämä kansallisen oikeuden mukaiset menettelysäännöt näyttävät siis – ellei kansallisen tuomioistuimen suorittamasta valvonnasta muuta johdu – taanneen kuluttajalle tehokkaan oikeussuojan.

- 59 Sitä vastoin pääasiasta on todettava, että unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta käy ilmi, että Slovenian oikeudessa ei anneta kuluttajalle minkäänlaisia takeita, jotka olisivat verrattavissa tämän tuomion 54, 57 ja 58 kohdassa mainittuihin takeisiin.
- 60 Tästä asiakirja-aineistosta nimittäin käy ilmi ensinnäkin se, että Slovenian prosessioikeudessa ei säädetä selkeästi kuluttajan oikeudesta hakea edes väliaikaista kiinnitysluottosopimuksen pakkotäytäntöönpanon keskeyttämistä sillä perusteella, että sopimuksessa on kohtuuton ehto. Joka tapauksessa on niin, että vaikka oletettaisiin, että kuluttajalla on tällainen mahdollisuus, kansallisessa oikeudessa asetetaan pakkotäytäntöönpanon keskeyttämistä koskevan vaatimuksen edellytykseksi erittäin tiukat menettelylliset vaatimukset ja vakuuden asettaminen velkojan vaatimuksesta. Tällaiset vaatimukset tekevät tällaisen keskeyttämistoimenpiteen toteutumisen käytännössä lähes mahdottomaksi, koska on todennäköistä, että maksamatta jättäneellä velallisella ei ole tarvittavia taloudellisia varoja vaaditun vakuuden asettamiseksi. Toiseksi tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi kiinnitysluoton velkoja saattaa velan pakkotäytäntöönpanoa koskevan hakemuksen, ei voi viran puolesta tutkia tämän sopimuksen ehtojen mahdollista kohtuuttomuutta. Kolmanneksi on lopulta todettava, että ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että on olemassa huomattava riski siitä, että kuluttajat, joita pakkotäytäntöönpanomenettely koskee, luopuvat puolustautumisestaan ja täysimääräisestä vetoamisesta oikeuksiinsa ottaen huomioon edustuksesta menettelyssä aiheutuvat kulut kyseessä olevaan velkaan nähden ja sen, että oikeusapua on mahdotonta saada.
- 61 Lisäksi on todettava, että se, että Slovenian prosessioikeuden nojalla elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisessä kiinnitysluottosopimuksessa olevien ehtojen mahdollisen kohtuuttomuuden tutkimista ei suoriteta tällaisen sopimuksen pakkotäytäntöönpanohakemusta käsittelevä tuomioistuin vaan yksinomaan ja myöhemmin tarvittaessa tuomioistuin, joka käsittelee tällaisten kohtuuttomien ehtojen pätemättömyyttä koskevaa kuluttajan nostamaa kannetta, ei selvästikään riitä takaamaan direktiivillä 93/13 tavoiteltavan kuluttajien suojelun täyttä tehokkuutta.
- 62 On nimittäin niin, että jos pakkotäytäntöönpanohakemusta käsittelevä tuomioistuin ei voi keskeyttää täytäntöönpanoa sillä perusteella, että kiinnitysluottosopimuksessa on kohtuuton ehto, on todennäköistä, että kiinnitetyn kiinteistön ulosmittaus saatetaan loppuun ennen kuin asiakysymystä käsittelevä tuomioistuin antaa ratkaisunsa, jossa se mahdollisesti toteaa tämän ehdon olevan kohtuuton ja näin ollen pätemätön pakkotäytäntöönpanomenettelyn tavoin. Näissä olosuhteissa on niin, että vaikka annettaisiin tällainen ratkaisu, joka on asiakysymyksen osalta kyseessä olevalle kuluttajalle myönteinen, kuluttaja saa tämän vuoksi vain jälkikäteistä suojaa taloudellisen korvauksen muodossa, niin että tällainen suoja on epätäydellinen ja riittämätön etenkin, jos kiinteistön ulosmittauksen kohteena on ollut kuluttajan ja hänen perheensä asunto, joka olisi tällöin lopullisesti menetetty. Tällainen jälkikäteinen suoja ei siten ole riittävä eikä tehokas keino kohtuuttoman ehdon käytön lopettamiseksi, ja se on direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohdan vastainen (ks. vastaavasti määräys 14.11.2013, Banco Popular Español et Banco de Valencia, C-537/12 et C-116/13, EU:C:2013:759, 56 ja 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 63 Näin ollen direktiivi 93/13 on tehokkuusperiaatteen valossa tulkittuna esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jolla on tämän tuomion 50 kohdassa kuvatut ominaispiirteet.
- 64 On kyllä totta, että nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että Slovenian lainsäädäntöä voidaan tulkita unionin oikeuden mukaisesti erityisesti niin, että pakkotäytäntöönpanohakemusta käsittelevä tuomioistuin voi viran puolesta arvioida notaarin vahvistamalla asiakirjalla tehdyn kiinnitysluottosopimuksen ehdon mahdollista kohtuuttomuutta ja keskeyttää tämän perusteella tällaisen pakkotäytäntöönpanon.
- 65 Tästä on huomautettava, että yhdenmukaisen tulkinnan periaate edellyttää, että kansalliset tuomioistuimet tekevät toimivaltansa rajoissa kaiken mahdollisen ottamalla huomioon kansallisen oikeuden kokonaisuudessaan ja soveltamalla siinä hyväksytyjä tulkintatapoja taatakseen kyseessä

olevan direktiivin täyden tehokkuuden ja päätyäkseen ratkaisuun, joka on direktiivillä tavoitellun päämäärän mukainen (tuomio 6.11.2018, Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, EU:C:2018:874, 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 66 Kuten unionin tuomioistuin on myös todennut, vaatimus tällaisesta yhdenmukaisesta tulkinnasta sisältää muun muassa kansallisille tuomioistuimille velvollisuuden muuttaa tarvittaessa vakiintunutta oikeuskäytäntöä, jos se perustuu sellaiseen kansallisen oikeuden tulkintaan, joka ei sovi yhteen direktiivin tavoitteiden kanssa. Niinpä kansallinen tuomioistuin ei voi katsoa pätevästi, että sen on mahdoton tulkita kansallisen oikeuden säännöstä unionin oikeuden mukaisesti vain sen takia, että sitä on vakiintuneesti tulkittu tavalla, joka ei sovi yhteen unionin oikeuden kanssa (ks. mm. tuomio 19.4.2016, DI, C-441/14, EU:C:2016:278, 33 ja 34 kohta ja tuomio 6.11.2018, Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, EU:C:2018:874, 60 kohta)
- 67 Kun otetaan huomioon tämän tuomion 64 kohdassa esitetty seikka, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on tutkia, voidaanko pääasiassa kyseessä olevaa kansallista lainsäädäntöä tosiasiallisesti tulkita direktiivin 93/13 mukaisesti, ja mikäli asia on näin, tehdä siitä oikeudelliset päätelmät.
- 68 Kaiken edellä esitetyn perusteella on esitettyyn kysymykseen vastattava, että direktiiviä 93/13 on tulkittava tehokkuusperiaatteen valossa siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan kiinnitysluottosopimuksen, joka on tehty kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä notaarin vahvistamalla välittömästi täytäntöönpanokelpoisella asiakirjalla, pakkotäytäntöönpanoa koskevaa hakemusta käsittelevällä kansallisella tuomioistuimella ei ole kuluttajan vaatimuksesta eikä viran puolesta mahdollisuutta tutkia, ovatko tällaisen asiakirjan ehdot tässä direktiivissä tarkoitettulla tavalla kohtuuttomia, ja tällä perusteella keskeyttää haettua pakkotäytäntöönpanoa.

Oikeudenkäyntikulut

- 69 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annettua neuvoston direktiiviä 93/13/ETY on tulkittava tehokkuusperiaatteen valossa siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan kiinnitysluottosopimuksen, joka on tehty kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä notaarin vahvistamalla välittömästi täytäntöönpanokelpoisella asiakirjalla, pakkotäytäntöönpanoa koskevaa hakemusta käsittelevällä kansallisella tuomioistuimella ei ole kuluttajan vaatimuksesta eikä viran puolesta mahdollisuutta tutkia, ovatko tällaisen asiakirjan ehdot tässä direktiivissä tarkoitettulla tavalla kohtuuttomia, ja tällä perusteella keskeyttää haettua pakkotäytäntöönpanoa.

Allekirjoitukset